

Een verhaal over een maaltijd, tijdens een maaltijd

In de tijd dat ik hier in Rotterdam economie studeerde, zat ik op de CSFR, één van de christelijke studentenverenigingen. Ik kan me nog goed herinneren, dat er iemand tijdens een vergadering zei:

'Op die en die datum ben ik jarig, en ik nodig jullie állemaal uit!' Iedereen begon spontaan te klappen. De bewuste dag brak aan, de jarige had een huis vol met eten en drinken, en er kwam... niemand... Dat was zó erg. Wij allemaal, wij schaamden ons door de grond. In feite is het

dezelfde ervaring van de man in de gelijkenis. Op zijn feest komt helemaal niemand... Waarom vertelt Jezus dit verhaal, deze gelijkenis? Wat is de situatie? Jezus is Zélf te gast bij een maaltijd. Het is sabbat, waarschijnlijk is net de morgendienst in de synagoge achter de rug en Jezus is uitgenodigd door een leidinggevende Farizeeër. Je zou zeggen: 'Dat is heel vriendelijk'. Maar de sfeer is helemaal niet vriendelijk. Vers 1: 'En het gebeurde, toen Hij in het huis van een van de leiders van de Farizeeën gekomen was op een sabbat om brood te eten, dat zij scherp op Hem letten.' De sfeer is anti-Jezus. Het lijkt er meer op dat Jezus bewust is uitgenodigd om Hem in de val te lokken.

Misschien zegt Hij iets of doet Hij iets waardoor Hij aangeklaagd kan worden. Je vraagt je af: 'Waarom heeft Jezus deze uitnodiging aangenomen?' Kijk, dat vind ik nou zo geweldig aan Jezus. Hij gaat niemand uit de weg. Op andere plaatsen lezen we dat Hij eet met het uitschot van de wereld, met mensen die veracht worden: hoeren en tollenaars, prostituees en landverraders. Maar ook de Farizeeën, zo keurig en tegelijk zo schijnheilig, gaat Jezus niet uit de weg. Ook bij hén komt Hij eten. Even tussendoor een vraag aan jou en mij: zijn er mensen die jij uit de weg gaat? Als jij de vingerafdrukken van Jezus na wil laten, zijn er dan plekken waar die vingerafdrukken nooit komen? Jezus komt daar binnen, in dat huis, en opeens duikt er een man op. Vers 2: 'En zie, voor Hem stond iemand die leed aan waterzucht.' 'En zie!' dat is een uitroep van verrassing. Waar komt die man opeens vandaan? Hij is blijkbaar niet uitgenodigd. Er is overduidelijk iets aan de hand met deze man. Zijn hele lichaam is dik van het vocht, opgehoofd vocht. Als Jezus hem ziet, voelt Hij meteen alle prikkende ogen van alle aanwezigen. Want je, het is wél sabbat, en dan mag je niet werken. Heel veel priemende ogen, en twee hoopvolle ogen... Als Hij nu deze man geneest, dan geldt dat als werken, net als een arts die werkt. En zo urgent is het niet, die man kan best wachten tot de avond, dan is de sabbat weer voorbij. Maar Jezus ziet dat anders. Juist hiérvóór is de sabbat bedoeld: om mensen te helpen, om mensen te redden. Jezus legt Zijn handen op de man en Hij geneest hem. En, staat er dan in vers 4: 'Hij liet hem gaan.' De man is niet uitgenodigd, en Jezus kan hem niet uitnodigen in het huis van iemand anders. Maar Jezus geeft er wel een toelichting bij. Vers 4: 'Wie van u zal, wanneer zijn ezel of os in een put valt, deze er niet meteen uittrekken op de dag van de sabbat? En zij konden Hem daarop geen antwoord geven.'

Dan gaat iedereen zijn plaats innemen. Jezus ziet hoe dat gaat: de gasten kiezen de beste plaatsen uit voor zichzelf. Die man, die net genezen is, die moest weg, en deze mensen dringen zich naar voren. Als Jezus dát ziet, dan gaat Hij vertellen hoe GóD dat ziet. Jezus zegt: 'Als je ergens komt, neem dan niet de bésté plaats in, maar de láátste plaats, helemaal achterin. Want mensen die hoogmoedig zijn, zullen vernederd worden. Maar de nederigen zullen worden verhoogd.' En dan gaat Jezus verder. Hij zegt: 'Als je een maaltijd organiseert, nodig dan niet de rijke mensen uit, die jou ook wel weer terug zullen vragen. Nee, (vers 13-14) 'nodig de armen uit, de verminkten, de kreupelen en de blinden. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u te vergelden. Want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen.'

Jezus keert Zich heel nadrukkelijk tegen het voor-wat-hoort-wat-principe. En dat principe, dat is zó hardnekkig. Je moet het maar eens bij jezelf nagaan. We zeggen het vaak: 'Het kan niet allemaal van één kant komen.' Hoe groot is het cadeautje wat je van die ander krijgt voor je verjaardag? Nou, dat is een mooie maatstaf

voor jóúw cadeautje. Of je denkt bij jezelf: 'Hé, die en die heb ik al lang niet meer gezien.' Maar meteen denk je erbij: 'Nou ja, die ander neemt zelf óók geen contact op.' Voor wat hoort wat: je loopt harder voor diegenen die aardig voor jou zijn. Ik heb verschillende keren gehoord van mensen die alleen kwamen te staan, dat ze zeiden: 'Ik word nu veel minder uitgenodigd door stellen. Toen we nog twee stellen waren, kwamen we regelmatig bij elkaar. Maar nu ik alleen ben, laten ze me vallen.' Voor wat hoort wat. Jij kunt niet meer bieden wat de anderen bieden. Heel schrijnend, zo zit de samenleving in elkaar.

Ook naar God toe kan dat principe leidend zijn: 'Hij heeft altijd klaargestaan voor iedereen, en nou krijgt hij kanker. Dat kán toch niet, dat is toch oneerlijk?' Voor wat hoort wat. Dat zit héél diep in ons denken, ga er maar eens op letten! En Jezus zegt: 'Daar moet je radicaal vanaf! Nodig maar die mensen uit die niets terug kunnen doen. God zal het zegenen, je zult het merken bij de opstanding, in Gods Koninkrijk.' Als Jezus dat zegt, dan is er één van de gasten die daarop reageert. Hij zegt: 'Ja, dan zal het heerlijk zijn! Zalig is hij die brood zal eten in het Koninkrijk van God!' En dan, op dat moment, reageert Jezus met een vergelijking, een uitgebreide vergelijking, een gelijkenis.

Vers 16: 'Een zekere man bereidde een grote maaltijd en nodigde er velen.' Die uitnodiging is héél ruimhartig. Ik heb hier een boekje van Bernard Reitsma. Hij werkte jarenlang in Libanon, en in dit boekje leest hij de gelijkenissen van Jezus met de bril op van iemand uit het Midden-Oosten. Het boekje heet: *Onvoorstelbaar. Bijbelstudies over de gelijkenissen van Jezus*. Over de man in deze gelijkenis schrijft hij het volgende: 'Het zal een belangrijk man betreffen, want alleen een rijke kan het zich veroorloven vele gasten uit te nodigen. In het Midden-Oosten hebben de rijken het vaak ook voor het zeggen. Het zijn de weldoeners van de gemeenschap. Zij zorgen voor werk, regelen dat de infrastructuur in orde is, en in tijden van ziekte en zorgen kan iedereen bij hen terecht. Een heel dorp is vaak afhankelijk van de goedgunstigheid van een rijk man.' Als Jezus begint te vertellen over een grote maaltijd, waar veel mensen voor worden uitgenodigd, dan móét er bij die Farizeeën, waar Hij te gast is, meteen wel een belletje zijn gaan rinkelen. want de Farizeeën kenden de Bijbel héél goed. Jesaja 25! God Zélf nodigt veel mensen uit! Voor álle volken maakt Hij een feestmaal klaar op de berg Sion, in Jeruzalem. De gastheer in dit verhaal van Jezus staat voor God. en ongetwijfeld hebben ál die mensen dat begrepen.

Maar dan zijn er – zo laat Bernard Reitsma zien – in dit verhaal drie verrassende wendingen. Drie dingen die voor de mensen, daar, rondom Jezus, volkomen onverwacht zijn.

Eerste wending: niet later, maar nú!

Het eerste, dat gaat over de tijd. Eén van die gasten, daar aan tafel, heeft het net uitgeroepen: 'Zalig is hij die brood zal eten in het Koninkrijk van God.' Dan gaat het dus over láter. Net als in Jesaja 25: aan het einde der tijden, ja, dán wordt alles goed! Dan mag je met God Zelf aan tafel zitten. Jezus ontkent dat niet, maar in Zijn gelijkenis ligt opeens de nadruk niet meer op het stráks, het láter, maar op het nú! Hij zegt, in vers 16: 'Een zekere man bereidde een grote maaltijd en nodigde er velen.' Deze uitnodiging is de eerste uitnodiging: 'Als ik een feest ga geven, wil je dan ook komen?' Zo weet de gastheer hoeveel eten hij moet inkopen, en hoeveel wijn. En dan vervolgens, als het daadwerkelijk zover is, de maaltijd is klaar, dan gaat de knecht van de rijke man wéér op pad. Vers 17: 'Kom, want alle dingen zijn nú gereed.'

Kijk, dat is de eerste onverwachte wending. Je kunt wel láter in de hemel willen komen, maar wat doe je nú? De rijke man, die staat model voor God. En in die knecht, die slaaf, kun je een beeld zien van Jezus Christus. Hij is als een dienaar bij ons komen wonen, tussen ons in. En door Hem wordt het opeens urgent: het Koninkrijk van God is niet meer ver weg... óóit... láter... Nee, het is er nú! In Jezus is het Koninkrijk van God ónder ons gekomen. Wat doe je nú? Wij állemaal kunnen last hebben van uitstelgedrag. Als je in een conflict verwickeld zit, kun je denken: 'Oké, dat moet ik nog eens oplossen, maar laat nu maar. Dat komt later wel.' O ja? Hoe weet je dat er een 'later' zal zijn? Wat doe je nú? Als jij leeft in zonde, in een zondig patroon, en je wéét dat,

dan hoor je nú de stem van Jezus. 'Kom, want alle dingen zijn nú gereed.' Kom uit de cocon van je zonde. Bid, zoek hulp bij God en bij mensen. Dóé iets. Reageer! Misschien wil je al heel lang iets moois doen in Gods Koninkrijk. Je voelt de roeping, maar je blijft het uitstellen. Vandaag is het moment om die roeping serieus te nemen. De knecht van de Gastheer staat bij jou op de stoep: 'Kom, want alle dingen zijn nú gereed.'

Tweede wending: geen zin in het feest...

Dat is de eerste verrassende wending: van ver weg naar nú. De tweede verrassende wending in het verhaal, dat is de reactie van de genodigden. Vers 18 en verder: 'En zij begonnen zich allen eensgezind (!) te verontschuldigen. De eerste zei tegen hem: Ik heb een akker gekocht en ik moet er nodig op uit om die te bekijken. Ik vraag u: Houd mij voor verontschuldigd. En een ander zei: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga erheen om ze te keuren. Ik vraag u: Houd mij voor verontschuldigd. En weer een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.' Besef je wat een volstreekte flauwekul dit is?! Als je een akker gekocht hebt, dan heb je die toch éérst al bekeken, vóórdat je 'm ging kopen? Natuurlijk heb je die akker uitgebreid onderzocht voordat je een eerste bod doet. En met met die vijf span ossen precies hetzelfde. Tien ossen, dat is in die tijd een gigantisch vermogen. Natúúrlijk heb je die vooraf uitgebreid gekeurd en getest. Het is ónzin dat je die nu moet gaan bekijken. En dan de laatste smoes: 'Ik ben net getrouwd.' Volgens Bernard Reitsma zegt die man in feite dat hij met zijn vrouw de liefde wil gaan bedrijven. Dat is onvoorstelbaar schaamteloos, want in het Midden-Oosten spreken mannen nooit in het openbaar over hun echtgenotes en zéker niet over hun seksualiteit. Alle drie deze gasten zeggen in feite: 'Ik heb helemaal geen zin in dat feest. Ik kom niet ook. Die man, die gastheer, die kan de boom in. Hij interesseert me helemaal niets!' De mensen om Jezus heen moeten met hun oren geklapperd hebben. Wat een verhaal! Dit dóé je toch niet? Dit kán niet! Dat is de tweede verrassende wending. Maar het is wel een heel schrijnende wending. Het lijkt zóver van je af te staan, maar ik dacht opeens weer terug aan die gebeurtenis in mijn studententijd. Iemand met een huis vol eten... en niemand kwam. Waar ben jij nou eigenlijk druk mee? Waar stop je je tijd in, en je energie? En later, als je voor God staat, en als God en jij samen terugblikken op je leven, hoe zul jij dan kijken naar de keuzes die je nú gemaakt hebt? Wat geef je prioriteit? Elly en Rikkert hebben een liedje gemaakt over deze gelijkenis. Heel schrijnend. 'Een koning hield een maaltijd voor de bruijft van zijn zoon. Er zouden velen komen eten, maar iedereen liet weten: zaken gaan voor. De zaal bleef leeg. Niemand gaf gehoor...' Als ik 's morgens opsta is er altijd een gevecht in mij. want ik weet: ik kan het beste nú mijn ochtendgebed gaan doen, maar alles trekt aan me: de krant, of even mijn appjes bekijken, of even wat regelen, noem maar op. Elke dag blijft dat een gevecht. 'Er zouden velen komen eten, maar iedereen liet weten: zaken gaan voor. De zaal bleef leeg. Niemand gaf gehoor...' Geen zin in God... Zoveel mensen hebben geen zin in God. En jij? En ik...? Dat is de tweede bizarre wending...

Derde wending: de Gastheer blijft genadig uitnodigen!

En dan de derde wending. Je zou zeggen: 'Die rijke man springt uit zijn vel van woede.' En inderdaad: hij is ook kwaad! Vers 21: 'En die dienaar kwam terug en berichtte deze dingen aan zijn heer. Toen werd de heer des huizes boos...' en hij cancelde dat hele feest! Alles werd afgelast. Dit was de laatste keer dat hij ooit nog iemand uitnodigde! Dat zou je toch verwachten? Een grimmig einde. Een man die laaiend is en niets meer wil weten van een feest! Maar dat stáát er niet. Nee, er is een derde verrassende wending. De gastheer zegt iets anders tegen zijn slaaf. Vers 21: 'Ga er snel op uit naar de straten en stegen van de stad en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier binnen.' En als dat gebeurd is, en er is nog steeds plaats, komt de volgende opdracht. Vers 23: 'Ga eropuit naar de landwegen en heggen en dwing hen binnen te komen, opdat mijn huis vol wordt.' Dat 'dwingen', dat moet je niet verkeerd opvatten. Het is geen geweld, zoals in de tijd van Karel de Grote: 'Jij moet je laten dopen en anders ben je er geweest!' Nee, 'dwing hen om binnen te komen',

dat móét wel, omdat die mensen anders niet durven! Weet je wie er lopen op die landwegen? Dat zijn de zwervers, dat zijn de melaatsen! Ze zullen zich met hand en tand verzetten: 'Wij mogen dat niet! Wij zijn het niet waard!' 'Kom! Je móét mee! Het is écht voor jou!' En dan zegt Jezus in vers 24: 'Want ik zeg u dat niemand van die mannen die genodigd waren, Mijn maaltijd proeven zal.' Jezus is hier de Gast van een Farizeër, maar opeens blijkt Hij de Gastheer te zijn, de Gastheer van die maaltijd uit Jesaja 25. Wie geen zin heeft om op Zijn uitnodiging in te gaan, die zal ook niets proeven van Zijn maaltijd.

Juist door deze gelijkenis laat Jezus zien waarvoor Hij gekomen is. Hij nodigt iedereen uit. Iedereen! Door deze gelijkenis waarschuwt Hij óók de Joodse leiders die Hem niet moeten. Ook zij krijgen tóch nog weer een kans. En sommigen hebben die kans ook gegrepen: Nicodemus, Jozef van Arimathea, Joodse leiders die in Jezus zijn gaan geloven. Het huis van God zal écht vol komen, maar degenen die komen zullen het diép, heel diep beseffen: 'Het is een wonder dat ik hier mag zijn! Het is genade, dit had ik nooit verdiend!' Merk je het? Jezus stelt het voor-wat-hoort-wat-principe tegenover de genade van God. Want al die arme sloebers die daar binnenstropelen in die feestzaal, die weten het héél goed: 'Ik hóór hier niet, en tóch mag ik hier zijn.' Dát is waar deze gelijkenis over gaat: over Gods genade! Jezus deelt brood uit, het is genadebrood! En als je eenmaal van die genade hebt geproefd, dan word je ook zelf een genadig mens. Niet veeleisend, voor-wat-hoort-wat, maar nederig, dienstbaar, liefdevol. Die man in de gelijkenis, die staat voor schut voor het hele dorp, als de gasten zijn uitnodiging afwijzen. Het is een afgang. Maar zelf maakt hij de schande bewust nog groter. Want hij gaat aan tafel met mensen die stinken, met armen, blinden, bedelaars, melaatsen. En hij schaamt zich er niet voor: een feestzaal vol verschoppelingen. Zó is onze Heer! Zo is jouw God. Hij schaamt Zich er niet voor om jou te ontvangen, om mij te ontvangen. Wat een genade. Verbazingwekkend. *Amazing grace*... Afgelopen donderdag ging ik naar de Dodenherdenking in de Laurenskerk. 'Heeft u een uitnodiging?', vroeg een man bij de deur? 'Nee', zei ik. Maar ik was toch welkom. Er was muziek, er waren toespraken, onder meer van de burgemeester, we zongen het zesde couplet van het Wilhelmus, en toen gingen we in een stille tocht naar het Stadhuisplein. Daar sprak de burgemeester opnieuw, er waren twee minuten stilte, het Wilhelmus, en toen werden er kransen gelegd. En terwijl ik daar zo stond, tussen al die mensen, viel mijn oog opeens op een woord, op het gebouw

aan de overkant: 'Cornelis'. Dat is mijn eerste naam, Cornelis Markus. Het was of ik geroepen werd. En toen ik iets naar rechts keek, zag ik met enorme letters, gouden letters het woord GRACE. Genade! Dat raakte me diep. Ik dacht: 'Dat ik hier mag staan, in een vrij land,

waar zoveel mensen hun leven voor hebben gegeven, dat is *grace*, dat is genade.' Het bleken allebei restaurants te zijn. Het ene restaurant heet Cornelis, het andere heet Grace. En terwijl ik keek naar dat gouden woord, GRACE, begon het orkest te spelen: 'Kroon Hem met gouden kroon'. En in mijn hart zong ik het derde couplet mee: 'Kroon Hem, de Vredevorst, wiens macht eens heersen zal van pool tot pool, van zee tot zee; 't klinke over berg en dal. Als alles voor Hem buigt en vrede heerst alom, wordt d' aarde weer een paradijs. Kom, Here Jezus, kom!' Een lied over de Vredevorst, bij de herdenking van de doden. Hij zal komen en de doden zullen opstaan. Dan zal die grote maaltijd zijn. Wat een vooruitzicht... Voor mij stond een stel met bloemen. Ook de mensen uit het publiek mochten bloemen neerleggen bij het monument. Dat deden zij. Ik liep terug naar de Laurenskerk en toen ik mijn fiets losmaakte, zag ik dat stel voorbijlopen. Ik zei: 'Wat mooi dat u bloemen neerlegde.' We kwamen in gesprek en ik vertelde over dat woord GRACE, dat me zo geraakt had. Genade. Toen zei de vrouw van het stel: 'Daar hebben we meer van nodig in deze wereld: genade'. God Zelf biedt het aan: een maaltijd, genadebrood. Jij en ik, wij mogen de uitnodiging aannemen en meegaan. Niet alleen later, maar ook nu! Amen.